

Список використаних джерел:

1. Естетика на межі епох. Бесіда головного редактора «Філософської думки» С. Пролеєва з професором Л. Левчук. *Філософська думка*. 2009. №6. С.6
2. Калашник Н.Г., Гнатенко О.А. Естетичні смаки і формування особистості: психологічні акценти: Монографія. Київ - Запоріжжя – Луганськ: Вид-во «Альма-матер». 2008. С.14
3. Концепція національного виховання студентської молоді: додаток до рішення колегії МОН від 25 червня 2009 Р. протокол № 7/2-4. URL: <http://litterref.ru/bewotrujgmermerrna.html>. Назва з екрана.

СОЦІАЛЬНИЙ МОДУС «CHILDFREE» ЯК СПОСІБ ІСНУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Калініна Ганна Михайлівна

Науковий керівник: д-р. пед. наук, професор Топузов О.М.
Інститут педагогіки НАПН України

Малюга Микола Миколайович

Науковий керівник: д-р. пед. наук, професор Калініна Л.М.
Інститут педагогіки НАПН України
Україна

Майже півстоліття тому, у США, виник феномен «чайлдфрі», що швидко знайшов своїх прихильників, які створили рух «чайлдфрі» та заповнили соціокультурний простір – у світі та в Україні. Чайлдфрі (англ. childfree – вільний від дітей; англ. childless by choice, voluntary childless – добровільно бездітний) – рух, субкультура та вже певною мірою, ідеологія, що характеризується свідомим небажанням мати дітей.

Представники руху чайлдфрі – це люди, які свідомо відмовляються від батьківства бо вважають, що репродуктивна функція організму не є основною функцією, яка повинна визначати життя сучасної людини. Вони наголошують на двох аспектах: по-перше, що мати дітей або не мати – це свідомий особистий вибір кожного, по-друге, вибір норм і моделей поведінки, які відмінні від загальноприйнятих, не є психічним відхиленням, але ще й досі сприймається, у більшості суспільств різних країн світу, з пересторогою.

Звісно, треба згадати, що свідомо бездітні люди, як соціально-демографічна категорія, існували задовго до створення та поширення цього руху в США. Досить багато людей, які жили в різних епохах і обирали добровільну бездітність. Представники чайлдфрі минулих часів – це переважно багаті й відомі люди: аристократи, вчені, письменники, філософи, актори, балерини тощо. Тоді, як серед простих людей представників чайлдфрі не було, за виключенням недобровільної бездітності через природні фізіологічні причини, оскільки в умовах низького рівня розвитку медицини та частої дитячої смертності висока

народжуваність забезпечувала збереження і продовження людського роду.

Рух чайлдфрі відносно нове соціальне явище в Україні, представники якого це люди, які не хочуть мати дітей, при цьому вони поважають право інших людей на батьківство та не нав'язують свій спосіб життя. На сьогодні ще зарано говорити про можливість переростання руху в ідеологію добровільної бездітності, як у світі, так і в Україні, оскільки він не настільки численний, щоб суттєво впливати на скорочення народонаселення планети загалом. Але слід відзначити, що свою головну мету – остаточне руйнування підвалин традиційної родини та поступове знищення нуклеарної сім'ї, а також збереження інфантильної свідомості молоді – цей рух цілком виконує. Нагадаємо, що « у сучасних суспільствах домінують нуклеарні сім'ї – ... сімейна одиниця, яка складається з одного або двох батьків і їхніх дітей. Нині в Україні такі сім'ї складають 75 % від загальної кількості» [1].

Зародження руху чайлдфрі відбулося в межах діяльності Національної Організації для Не-Батьків, що припадає на початок 1970-х років у США, в Каліфорнії. Поширення цього феномену в світі набуло в 90-ті роки ХХ ст., коли шкільна вчителька Леслі Лафайет, створила віртуальне співтовариство «The Childfree Network» для захисту прав бездітних сімей, вважаючи, що вони дискримінуються державою в усіх сферах [3]. Саме цей поштовх спричинив трансформацію руху та його поділ на багато спільнот.

Джин Виверс була першою дослідницею, яка підійшла до розгляду усвідомленої бездітності з позицій соціологічного логічного підходу як соціокультурного феномену та охарактеризувала два типи представників чайлдфрі: реджектори і аффексьонадо [5]. Пізніше, у 2000 році дослідники Ділан Ніл і Хізер Джоши виокремили ще два типи чайлдфрі: «хвилеподібні відмовники» і «постійні відкладачі».

Для України феномен добровільної бездітності є відносно новим соціальним явищем, яке знайшло прояв у 2004 році під час спілкування в різних тематичних Інтернет-ком'юніті, форумах і групах у соціальних мережах. Рух чайлдфрі в нашій країні, поки що не набув великих масштабів.

Згідно з дослідженнями американського Національного Центру Статистики Охорони здоров'я [4] відсоток жінок, які свідомо не бажать мати дітей щорічно збільшується, і становить близько 22 %. Характерною особливістю є той факт, що серед жінок європейської раси з вищою освітою відсоток представників чайлдфрі набагато вище, ніж серед інших жінок. Європейські дослідники прогнозують, що в найближчі роки в Європі відсоток бездітних пар і жінок складатиме близько 15 % [2].

XXI століття характеризується поступовим знищенням нуклеарної сім'ї, поступовою розмитістю меж феномену сім'ї та шлюбу що, зокрема, зумовлено неоднозначним ставленням до батьківства та (не)батьківства.

Але навіть зараз, у XXI столітті – епоху цифрових технологій та доленосних для людства наукових відкриттів: штучного інтелекту, генної інженерії, біоінженерії, біотехнології тощо, люди й досі перебувають під гнітом старих стереотипів і традицій. Питання про те, ставати батьками чи не

ставати, не повинно сприйматися крізь призму бурхливого осуду, ненависті та ворожого ставлення суспільства, бо батьківство – це не обов'язок, закладений природою, а лише можливість, скористатися якою або ні, треба вирішувати людині (індивіду) самостійно. Кожен має право обирати те, що йому більше подобається: хтось бачить сенс свого існування в родині, а хтось – у роботі, хтось – у поліпшенні світу тощо.

Наразі, населення Землі становить понад 7 мільярдів людей, майже 90 % з яких стають батьками. І хоча з кожним роком відсоток представників руху чайлдфрі збільшується по всьому світу, але він як і раніше малий, щоб стати основною причиною вимирання людей на планеті.

Список використаних джерел:

1. Типи сім'ї// Студентський портал: сайт. 2012. URL: <http://uastudent.com/typy-simi/>
2. Антонова Ю.А. Коммуникативные стратегии в текстах, репрезентующих идеологию Childfree: на грани экстрима// Политическая лингвистика. 2013. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnye-strategii-v-tekstah-reprezentiruyuschih-ideologiyu-childfree-na-grani-ekstremizma>
3. Исупова О. Феномен чайлдфри в обществе. 2014. URL: <https://postnauka.ru/video/31220>
4. CDC: Centers for Disease Control and Prevention: сайт. URL: <https://www.cdc.gov/nchs/>
5. Veevers J. E. Childless by choice. 1980. URL: <http://www.worldcat.org/title/childless-by-choice/oclc/6159965>

СПІВПРАЦЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНИКА

Колеснік Катерина Анатоліївна

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Україна*

Кардинальні зміни, що відбуваються в освітньому, виховному та культурному просторах, нинішня соціокультурна ситуація, певні суспільні запити і потреби передбачають утвердження пріоритету дошкільної освіти, формування та становлення особистості на ранніх етапах життя людини, розвитку мотиваційної, емоційно-вольової сфер особистості, формування її соціальної компетентності, моральної свідомості, моральних звичок і способів поведінки.

Старший дошкільний вік – це період розвитку дитячого суспільства (А. Усова), зміцнення і розвитку системи міжособистісних відносин старших